

2009D61642

31 874

Koppeling gewerkte uren met kinderopvangtoeslag uren

Verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Dijkma, d.d. 6 november 2009 inzake het onderzoeksrapport naar de mogelijkheden van een koppeling van gewerkte uren met de kinderopvangtoeslaguren (Kamerstuk 31 874, nr. 56). Bij brief van ... heeft de staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Bosnjakovic- van Bommel

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de CDA-fractie hebben in de afgelopen jaren in de diverse debatten meermalen gepleit voor het koppelen van de arbeidsuren aan de opvanguren, aangezien dit in hun ogen de beste manier is om fraude en misbruik van de kinderopvangtoeslag tegen te gaan. Immers, de Wet Kinderopvang is alleen bedoeld om de combinatie van zorg en arbeid te vergemakkelijken. Gezien de enorme overschrijdingen van het budget voor kinderopvangtoeslag de afgelopen jaren is het alleen nog maar belangrijker geworden dat deze gelden terechtkomen, daar waar ze horen. Lange tijd was niet duidelijk of de koppeling tussen arbeidsuren opvanguren technisch gezien tot stand kon worden gebracht. De leden zijn dan ook positief verrast door de uitkomst van het onderzoek dat de staatssecretaris naar de haalbaarheid en betrouwbaarheid heeft laten uitvoeren. Deze leden zijn met de staatssecretaris van mening dat er nader onderzoek nodig is naar, met name, de juridische uitvoerbaarheid mede gelet op de betrouwbaarheid van de gegevens. Ook ondersteunen zij het uitvoeren van een praktijktest. Wel vragen de leden wat de reden is dat de resultaten van dit nader onderzoek naar verwachting pas in het najaar van 2010 bekend kunnen worden gemaakt. Uiteraard moet de invoering van de koppeling intensief worden onderzocht. Maar, in het licht van de financiële omstandigheden van de overheid en het belang van de koppeling zouden deze leden graag zien dat het nader onderzoek zo snel als mogelijk wordt afgerond. Bij goede resultaten kan de koppeling dan ook sneller worden ingevoerd. Kan de staatssecretaris aangeven wat de verdere tijdsplanning is na afloop van het onderzoek en globaal aangeven wanneer invoering van de koppeling mogelijk zou kunnen zijn?

De leden verzoeken de staatssecretaris met klem bij invoering van een eventuele koppeling oog te hebben voor de uitvoeringskosten van het systeem. Het moet voor de betrokken partijen niet nog moeilijker worden om hun aangifte te doen. Op dit moment vindt er onderzoek plaats naar de mogelijkheden tot vereenvoudiging van het aangifteformulier. De leden zijn van mening dat hierbij ook de invoering van een mogelijke koppeling moet worden meegenomen zodat dit later niet leidt tot teruggang.

De leden hebben nog wel een paar vragen aan de staatssecretaris. Op dit moment blijft de ouder bij verlies van de baan nog voor een bepaalde tijd zijn recht op kinderopvangtoeslag behouden. Kan de staatssecretaris bevestigen dat deze regeling ook na invoering van een koppeling blijft bestaan? Hoe zit dit bij scholing en/of re-integratie? Voor de ouders is het immers een groot probleem in de bestaande situatie van wachtlijsten om hun kinderopvangplek direct te moeten opgeven indien zij tussen twee banen in zitten.

De leden zijn overigens wel van mening dat de Belastingdienst de hand in eigen boezem moet steken ten aanzien van de tijdige afhandeling van de toeslagaangifte. Nog te vaak duurt deze afhandeling te lang en moeten ouders enige tijd op hun geld wachten. Dit wekt irritatie op aangezien de Belastingdienst niet langzaam is met het sturen van aanmaningen. Laat de overheid het goede voorbeeld geven richting de burgers en haar verplichtingen tijdig nakomen.

Op pagina 17 van het bijgevoegde rapport wordt gesteld dat bij stukloon het aantal verloonde uren op 0 moet worden gesteld. Kan de staatssecretaris uitleggen wat hiervan in de praktijk de gevolgen zullen zijn voor ouders? Is het ook mogelijk een bepaalde ondergrens aan uren bij stukloon aan te houden, bijvoorbeeld gebaseerd op voorgaande jaren? Ten aanzien van de zelfstandigen wordt nader ingegaan op de verschillende opties besproken. De leden hebben in het bijzonder sympathie voor de optie die de meeste keuzevrijheid biedt, lage uitvoeringskosten heeft en uitgaat van vertrouwen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris inzake het onderzoeksrapport naar de mogelijkheden van een koppeling gewerkte uren met de kinderopvangtoeslag uren. Deze leden zijn verheugd te zien dat een geautomatiseerde koppeling met de verloonde uren in ieder geval technisch mogelijk is. De leden zien dit in ieder geval als winst aangezien de staatssecretaris van Financiën in eerste instantie aankaartte dat deze optie vrijwel onmogelijk zou zijn. Deze leden hebben echter nog enkele opmerkingen en vragen. De leden zijn verheugd te zien dat de brief van de staatssecretaris recht doet aan het eerder aangenomen amendement Kraneveldt c.s.¹ waarin de mogelijkheid geboden wordt om via een algemene maatregel van bestuur nader te bepalen wat een redelijke verhouding is tussen het aantal gewerkte uren en het aantal uren kinderopvang waarvoor toeslag kan worden aangevraagd. Op deze wijze zal het vrij lastig worden voor ouders om toeslag aan te vragen voor veel meer uren kinderopvang dan zij op grond van het aantal uren redelijkerwijs nodig hebben.

De leden lezen dat de staatssecretaris voornemens is om een vervolgonderzoek te doen naar de betrouwbaarheid van de verloonde uren en te kijken hoe om te gaan met zelfstandigen. De leden vragen of hierbij ook specifiek gekeken kan worden naar de knelpunten die zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers) ervaren. Voorts vragen de leden of de staatssecretaris ook voornemens is om actie te ondernemen op de aanbevolen vervolgstappen uit het rapport. Het gaat om de aanbeveling om het Nieuwe Toeslagen Systeem uit te breiden met een koppeling naar de SUWI² -bus en daarbij gebruik te maken van het veld verloonde uren uit het bericht loongegevens uit de Polisadministratie. Ook bevelen de onderzoekers aan om de berekeningswijze vast te stellen voor de maximale kinderopvangtoeslag op basis van het veld Verloonde uren en de reistijd te bepalen aan de hand van een vaste opslag of op basis van een forfait voor de reistijd per dag en het aantal dagen dat men gewerkt heeft op basis van de SV-dagen³. Tot slot stellen de onderzoekers voor een globale planning op te stellen voor de realisatie en implementatie van de koppeling van de Belastingdienst Toeslagen aan de SUWI-bus. Men beveelt aan om de diverse stakeholders in een zo vroeg mogelijk stadium bij dit proces te betrekken. De leden horen graag of deze aanbevelingen bij het vervolgonderzoek betrokken zullen worden.

De leden begrijpen dat er enige tijd nodig is om de juiste weg te vinden om de koppeling te maken. Zij horen graag of het tot de mogelijkheden behoort om de uitkomsten van het vervolgonderzoek vóór september 2010 gereed te hebben omdat de Kamer dan nog in het najaar een algemene maatregel van bestuur tegemoet kan zien. Op deze wijze zal deze koppeling voor het belastingjaar van 2011 al in werking kunnen gaan.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat als je het oneigenlijk gebruik daadwerkelijk wilt aanpakken, dat er ook grenzen gesteld moeten worden aan het aantal uren kinderopvangtoeslag. Dat kan door middel van een koppeling van gewerkte uren met kinderopvangtoeslaguren. Het is mooi dat een geautomatiseerde koppeling van gewerkte uren met de kinderopvangtoeslaguren mogelijk blijkt. Maar waarom heeft het zo lang moeten duren voordat de staatssecretaris daar achter kwam? Waarom heeft zij deze mogelijkheid niet veel eerder laten onderzoeken? Immers, het was toch al veel langer bekend dat als je maar één uur werkt dat je dan toch in aanmerking kunt komen voor 40 uur kinderopvangtoeslag? En nu is er weer aanvullend onderzoek nodig om te kijken of de Belastingdienst dit kan gaan uitvoeren. Pas eind 2010 horen we hier meer over van de staatssecretaris. De leden vinden dat dit echt te lang duurt. Wat gaat de staatssecretaris in de tussentijd doen om dit oneigenlijk gebruik van de kinderopvangtoeslag te bestrijden? Waarom kiest de staatssecretaris er bijvoorbeeld niet voor om de gastouderbureaus hierop

¹ Kamerstuk 31 874 nr. 16.

² Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI).

³ Dit zijn de dagen waarover men premies voor de sociale verzekeringen verschuldigd is én waarover men de franchise voor de WW-premie en wachtgeldpremie mag toepassen.

toe te laten zien? De leden hebben uit het veld vernomen dat deze koppeling mogelijk is door de ouder die de minste uren werkt om een kopie van het arbeidscontract of om een werkgeversverklaring te vragen. Bij zelfstandigen ligt dit lastiger. Deze leden menen echter dat we toch ergens moeten beginnen. Is de staatssecretaris bereid deze mogelijkheid serieus te overwegen zolang nog niet duidelijk is of de Belastingdienst deze taak op zich kan nemen? Zo nee, waarom niet?

Een andere oplossing voor dit probleem zou kunnen zijn dat er op korte termijn een maximum wordt gesteld aan het aantal uren kinderopvangtoeslag. Als beide ouders bijvoorbeeld 40 uur werken zou je, als je rekening houdt met de breng- en haaltijd, een maximum van bijvoorbeeld 60 uur kinderopvang per week kunnen stellen, oftewel maximaal 12 uur per dag. Is de staatssecretaris hiertoe bereid? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over de mogelijkheden van een koppeling van gewerkte uren met de kinderopvangtoeslaguren. De leden zijn verheugd over het feit dat de staatssecretaris tegemoet is gekomen aan de wens van de Kamer om de mogelijkheden te onderzoeken om kinderopvangtoeslag te koppelen aan het aantal gewerkte uren en spreken de hoop uit dat dit principe zo snel mogelijk kan worden ingevoerd. Kinderopvangtoeslag is immers een arbeidsmarktinstrument en zou volgens de leden alleen moeten worden verstrekt voor uren waarin de ouders aan het werk zijn.

De leden hebben in de brief en het achterliggende onderzoek aanleiding gezien tot het stellen van de volgende vragen.

Kan de staatssecretaris toezeggen dat een koppeling van uren zal worden ingevoerd als de ex-ante evaluatie van de Belastingdienst positief blijkt? Zo nee, waarom niet?

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat inpassing in de SUWI-ketenarchitectuur volgens de Belastingdienst op zijn vroegst mogelijk is op 1 januari 2012. Is bij deze datum al rekening gehouden met het feit dat eerst een ex-ante toetsing zal plaatsvinden?

Hoeveel inburgeraars maken gebruik van kinderopvangtoeslag en wat is hiervan het budgettaire beslag? Hoeveel studenten maken gebruik van kinderopvangtoeslag en wat is hiervan het budgettaire beslag?

In het rapport wordt gesteld dat behoefte aan opvanguren groter kan zijn dan het aantal verloonde uren in verband met reistijd. Vindt de staatssecretaris dat ook reistijd moet meetellen in het recht op kinderopvangtoeslag? Zo ja, waarom?

De jaarlijkse kosten van koppeling zullen bijna 1 miljoen euro bedragen. Wat is de verwachte besparing als gevolg van een koppeling?

In het rapport worden zeven opties genoemd om ook bij zelfstandigen een koppeling te kunnen leggen tussen gewerkte uren en toeslaguren. In het rapport wordt optie 5 aanbevolen, maar daarbij wordt gezegd dat dit het keuzemenu is. Pleit het rapport nu voor het keuzemenu of voor het recht op maximale uren? Wat vindt de staatssecretaris van de aanbeveling zoals deze is gedaan ten aanzien van zelfstandigen, zo vragen de leden.

II Reactie van de staatssecretaris